

KÖNYVISMERTETÉSEK

4/K/74

0.27:061.239/420//058/

Az angol Könyvtári Egyesület 1973-as évkönyve
The Library Association. Yearbook 1973.
/London, LA. 232 p./

Az angol Könyvtári Egyesület 1973-as évkönyve - az előző években kiadott kötetekhez hasonlóan - jó alkalmat nyújt a szervezet életének és működésének áttekintésére. A hagyományos közlemények mellett /pl. tagok névsora, az egyesület alapszabályai stb./ igen hasznos forrás az egyesület kiadványainak felsorolása a kötetben, mely a korábbi évek-re visszamenőleg is kumuláltan közli a kiadott könyvek és periodikumok bibliográfiai adatait.

A kötet külön fejezetet szentel a folyamatban lévő, illetve az elmúlt két év során befejezett könyvtártudományi kutatások ismertetésének, melyeket témák szerint csoportosítva közöl. A kutatási tervek leírása tartalmazza a kivitelező egyén, illetve intézmény nevét és pontos címét, a kutatás tárgyának megjelölését, a kezdés és - ha van - a befejezés időpontját; esetenként a kutatási módszer rövid leírását és megjelöli a munkálatokról felvilágosítást nyújtó kutatót vagy intézményt is. A témák rendkívül változatosak, felölelik a könyvtár-ügy és a tájékoztatástudomány majd valamennyi területét, pl.: terminológia, könyvtári szolgáltatások, ezek gazdaságossági szempontjai, könyvtárközi együttműködés, beszerzési források és módszerek, szak-könyvtárak és szaktájékoztatás, könyvtári munkafolyamatok gépesítése, katalógizálás, osztályozás, indexelés, információtárolás és -keresés elmélete és gyakorlata, könyvkiadás, felhasználók igényeinek és szokásainak felmérése, szakbibliográfiák készítése stb. ...

Az évkönyv "Library and Bibliographical Associations of the World" cím alatt országok szerint megadja felsorolva mindazoknak a könyvtári egyesületeknek pontos nevét és címét, melyek a társaság

kérdőívére időben válaszoltak; közli továbbá e szervezetek hivatalos értesítőinek, szakfolyóiratainak adatait is.

Az egyesület évente érdemérmekekkel jutalmazza - többek között - az év legjobbnak ítélt indexművét, referenszkönyvét vagy bibliográfiáját. A referenszművek érdemérmét 1971-re SEPHERD, Walter: Sepherd's glossary of graphic signs and symbols c. műve /Grafikus jelek és szimbólumok jegyzéke/, a legjobb bibliográfia, illetve utmutatónak ítéltető díjat pedig WHITE, Brenda: Sourcebook of planning information: a discussion of sources of information for use in urban and regional planning and in allied fields /A tájékoztató munka tervezésének forrásai/ c. munkája nyerte el.

Grofcsik Gusztávné

5/K/74

659.24:608.3

Szabadalmi tájékoztatás

Szerk.: Vida Sándor

Bp.1973. OMKDK 223 p. /Módszertani kiadványok 38.sz./

Ez a kiadvány az első olyan mű a hazai szakirodalomban, melynek teljes, önálló kötete a szabadalmi tájékoztatás kérdésével foglalkozik. Nyolc fejezetében az olvasónak átfogó képet nyújt a szabadalmi tájékoztatás hazai helyzetén túlmenően a külföldi eredményekről és irányzatokról is.

A szerzők a kiadvány előszavában hivatkoznak az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság által 1967-ben készített 12-702-DAB sz. tanulmányra. Az időközben szerzett tapasztalatok készítették őket arra, hogy szélesebb körben kíséreljék meg a vállalatok, intézmények figyelmét felhívni a szabadalmi tájékoztatás fontosságára. Ezen a figyelemfelkeltésen túlmenően azonban olyan ismereteket adtak közre művükben, amelyek a szabadalmi tájékoztatás egyéni és szervezett oktatásában is egyaránt felhasználhatók.

A kötet a szabadalmi tájékoztatás kérdései iránt érdeklődők és a szabadalmi irodalmat felhasználók számára egyaránt hasznos tájékoztatást nyújt a szabadalmi osztályozással kapcsolatban nélkülözhetetlenül szükséges tudnivalókról, a kutatás különböző fajtáiról és a kutatási eredmények értékelésének és felhasználásának módjairól.

A módszertani kérdéseken túlmenően a szabadalmi tájékoztatás gépesítésében követett irányzatokba is bepillantást nyerhet az olvasó. A mellékletben közölt illusztrációk szemléletes képet nyújtanak az e téren elért eredményekről és az alkalmazott technikai berendezésekről.

Anélkül, hogy a műnek értékét csökkentené, önkéntelenül is felvetődik a gondolat, hogy miért voltak a szerzők ennyire mértéktartók a témában található bőséges külföldi szakirodalom közlésében és miért szorítottak csupán az általuk felhasznált irodalom, illetve források felsorolására. Ez a megállapítás az egyes fejezetekben tárgyaltakra is vonatkoztatható. A mértéktartást az egyes fejezetekben szintén fel kellett volna adni mind a részletesség, mind a kérdések mélyebb tárgyalása érdekében.

Az előbbi megjegyzések ellenére kétségtelen, hogy igényes és színvonalas megírt munkáról van szó.

Köztudott, hogy a dokumentációs munka mennyisége rohamosan növekszik. A kiadvány is igazolja, hogy a felhasználói igények kiszélesítése, a fokozott minőségi követelmények, a mennyiségi növekedés által felvetett problémák, valamint a szabadalmi tájékoztatásnak a tudományos, műszaki és gazdasági fejlődésre való jelentős kihatása egyaránt szükségessé teszi, hogy a részfeladatokkal intézményesen és szervezetten foglalkozzunk.

Az ismertetésben csak néhány gondolat kiemelésére szorítottam - nem veszik rossz néven a szerzők sem - ha azokat néhány megállapítással egészítettem ki. A teljes kiadványt mindenképpen egyaránt eredményesen használhatónak tartom, nemcsak a vállalatoknál, intézményeknél, hanem ezen túlmenően az információs oktatással foglalkozó szakemberek körében is.

Kíváncsún volna továbbá, hogy a műszaki egyetemeken és főiskolákon is nagyobb figyelmet szenteljenek annak a műszaki információnak, melyet a szabadalmi leírások tartalmaznak; a fiatalok műszaki képzésével egyidejűleg a szabadalmi tájékoztatás alapjaival is célszerű lenne megismertetni a jövőbeni fiatal műszaki értelmiséget, mert a tájékoztatás folyamata a kutatás és műszaki fejlesztés integráns része.

Tábori Mihály

6/K/74

338.93:659.13

HEGYI Nándor - ALMÁSY László:
Gyártmányismertető előállítás és szakirodalmi felhasználása
iparvállalatoknál

Bp. 1973, OMKDK.177 p. /Módszertani kiadványok 39.sz./

A piacra kerülő termékek sokfélesége a felhasználó, a vevő számára a helyes választást szinte lehetetlenné teszi. A gyártmányismertető hivatott az új termékeket bemutatni. Nem nélkülözhetik ezeket a dokumentumokat a gyártó vállalatok sem, hiszen a hasonló termékek ismerete jelöli ki számukra saját gyártmányuk helyét és a műszaki fejlesztésben követhető irányát is.

Mindennek előfeltétele, hogy a vállalat profilját tükröző gyártmányismertető rendelkezésre álljanak, gyűjtésüket, feldolgozásukat megszervezzék, és végül el is juttassák azokhoz a címzettekhez, akik az azokban sűrítve felhalmozott ismereteket a lehető legjobb hatásfokkal képesek alkotó munkájuk során felhasználni.

A kiadvány a fentebb körvonalazott igények kielégítésének átfogó megválaszolására vállalkozott.

Többszörös megvilágításban foglalkozik a gyártmányismertető szerkesztésével, valamint a tájékoztatásban való felhasználásával.

A különválasztás is arra utal, hogy e funkciók merőben más-más jellegűek. Az első rész igyekszik rendet teremteni az alapfogalmak körében. A gyártmányismertető fogalmát, célját, szerepét tárgyalja, kiemelve, hogy annak mindig alkalmazkodnia kell a tervezés, a gyártás és az értékesítés különböző szakterületeihez.

Ennek során elsősorban a gyártmányismertetőket veszi nagyító alá, idesorolva a prospektusokat, gyártmánykatalógusokat, árjegyzékeket, a gyártmányokat kísérő ismertetőket, a vállalati periodikumokat, a körleveleket, a nem saját kiadványokat, az ismertetőket, valamint mindezek alcsoportjait. Az ily módon feltérképezett, a szórólapoktól egészen a hirdetésekig terjedő mintegy 22 fajta írásos ismertető legtöbbjét példák is szemléltetik.

A gyártmányfejlesztés menetrendjének részletes sémája világosan mutat rá azokra az állomásokra, ahol a különféle gyártmányismertető fajták jelentős szerepet tölthetnek be, így például az előzetes piacutatásnál, a fejlesztéssel határolásnál, illetve a gyártásnál. A sokoldalúan megvilágított gyártmányismertető funkcióinak egyike például a public relations is, azaz a vállalat és a közönség közötti kétoldalú kapcsolat megteremtésének szükségessége.

Hasznos útmutatás kapható a gyártmányismertető készítésének előfeltételeiről, s magának a gyártmányismertető osztálynak elhelyezéséről a vállalati szerkezeti sémában, de még az egyes nyomdai alapfogalmak ismertetése is megfelelő súllyal szerepel.

A gyártmányismertető elsődleges szerepe a marketing tevékenység széles területén a termékek ismertetése, propagandája, reklámozása az eladás előtt, közben és után.

Ugyanakkor azonban a gyártmányismertető, mint szakirodalmi dokumentumok, a tájékoztató munkának is szerves részeivé váltak, megelőzve sűrített információk értékükkel számos hagyományos dokumentumtípust. Az iparvállalat szakembereinek információigényük szerint osztályozott kategóriái, a számukra szükséges gyártmányismertető típusok, azok információk érték szerinti sorrendjének rögzítése - mind segítik az eligazodást a tájékoztató szakember részére.

A szerzeményezés, a feldolgozás, a szolgáltatás lényegesen eltér a hagyományos könyvtári gyakorlattól. Részletes áttekintés nyerhető a gyűjtőkör meghatározásától, a különféle egyszerű könyvtári fel-

dolgozási, illetve a kézi lyukkártyás rendszerektől, a nyilvántartás változataitól, a selejtezés szempontjaitól kezdve egészen olyan bon-tásokig, amelyek segítségével a vállalati felhasználási területek szerinti kategóriákba sorolt szakemberek a legjobb hatásfokkal látha-tók el dokumentumokkal.

A már megvalósított gyártmányismertető-gyűjtési, illetve -feldol-gozási rendszerekről az OMKDK gépi uton előállított jegyzékei, továb-bá a KGM MTI Prospektustárának évtizedes gyakorlata, vagy a Csepel Autógyár Műszaki Tájékoztató Osztályának működési szabályzata adnak gyakorlati útmutatást a könyvtárak számára.

Zoltán Imre

FOLYÓIRATCIKK REFERÁTUMOK

34/74

001.4:622.692.43/083.72/

Egy szaktezaurusz szerkezetének ismertetése. /Sztruktura tezau-rusza po truboprovodnomu transzportu./ - PALATOVA, R.P. = Naucsno-Tehnicneszkaja Informacija, Szerija 2. 1973. 1.sz. p.18-21.

A VINITI kiadott egy szaktezauruszt, amely a csővezetékes szál-lítás /csővezetékek, olaj- és gáztartályok tervezése, építése és fel-használása; korrózióvédelem, a szállítás automatizálása és gazdasági kérdései stb./ témáját öleli fel. A tezaurusz szerkesztéséhez a VINITI által kiadott "Truboprovodnűj Transzport" /csővezetékes szállítás/ c. referálólap anyagát dolgozták fel.

A tezaurusz két részből áll: a főrészből és egy olyan indexből, amely különleges - később ismertetett - szempontok szerint csoporto-sítva tartalmazza a deszkriptorokat.

A tezaurusz főrésze betűrendben sorolja fel a tezauruszba fel-vett összes /kb. 800/ kifejezést, mindegyik kifejezésnél feltüntetve a vele meghatározott - hierarchikus és más - módon kapcsolatban álló egyéb kifejezéseket is. A szerkesztők a hierarchikus kapcsolatok ki-jelölésénél figyelembe vették mind az egész-rész, mind a faj-nem ti-pusu kapcsolatokat, de ezek között különbséget nem tettek. Mivel a tezaurusz külön hierarchikus indexet nem tartalmaz, minden kifejezés-nél megadták az összes nála generikusabb kifejezést is.

A rokon fogalmakat /related terms/ előre meghatározott elvek alapján válogatták össze: